

Landelijke India Werkgroep

India Committee of the Netherlands

Oudegracht 36, 3511 AP Utrecht, The Netherlands, tel. +31 (0)30 2321340 fax 2322246, postbank 2483548

Utrecht, 22 oktober 1995

Ref.1022ktk1.dgi

Drs. J. Pronk
Minister voor Ontwikkelingssamenwerking
Postbus 20061
2500 EB Den Haag

Geachte heer Pronk,

In het kader van de huidige maatschappelijke en politieke discussie over het thema kinderarbeid, wil de Landelijke India Werkgroep graag een aantal voorstellen onder uw aandacht brengen die ons inziens van bijzonder belang zijn voor het Nederlandse en Europese beleid ten aanzien van dit onderwerp. Voor een deel liggen de betreffende voorstellen (mede) op het terrein van enkele van uw collega's. Wij hopen dat u de deze voorstellen ook in uw overleg met hen aan de orde zult stellen.

1. Zoals u weet hebben Nederland, de Europese Unie en de Wereldbank omvangrijke steun gegeven voor een nieuwe vorm van basisonderwijs in India, het zogenoemde District Primary Education Project (DPEP). De bijdrage van Nederland betrof zoals bekend een onderdeel van het Social Safety Net in India. Volgens onze informatie wordt, als vervolg daarop, momenteel op de Nederlandse Ambassade in New Delhi bekeken wat de mogelijkheden zijn om bilaterale steun te geven aan het DPEP in de deelstaat Gujarat.

Steun aan het basisonderwijs in India lijkt ons, onder een aantal voorwaarden, een goede zaak. Onderwijs is het recht van elk kind en kan een belangrijke, zo niet doorslaggevende, bijdrage leveren aan het bestrijden van kinderarbeid. Om werkende kinderen, met name meisjes, met basisonderwijs te bereiken is het ons inziens nodig om deze kinderen als prioritaire doelgroep te definiëren en specifieke maatregelen te treffen om hen op school te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door gerichte 'outreach' programma's voor werkende kinderen, stimulerend 'overgangsonderwijs' voor oudere kinderen teneinde hen door te laten stromen naar het reguliere onderwijs en het nauw betrekken van de ouders bij het onderwijs. Dit gebeurt onder meer in een door Unicef en Hivos gesteund programma, uitgevoerd door de niet-gouvernementele MV Foundation in de deelstaat Andhra Pradesh, dat inmiddels door de overheid van het district Ranga Reddy wordt gerepliceerd.

Het huidige District Primary Education Programme lijkt voorbij te gaan aan de noodzaak om specifieke maatregelen te treffen om ook full-time werkende kinderen op school te krijgen. De LIW is van mening dat de Nederlandse regering en de Europese Unie er op aan moeten dringen dat het DPEP zo wordt opgezet dat ook

deze kinderen bereikt worden met adequaat basisonderwijs.

2. Het is niet duidelijk welk standpunt Nederland en de Europese Unie innemen ten aanzien van de sociale clausule in de wereldhandelsovereenkomst, met name het element kinderarbeid daarin. Wij pleiten er als Landelijke India Werkgroep (LIW) voor om een dergelijke clausule in deze overeenkomst op te nemen, inclusief een verbod op kinderarbeid in de exportindustrie. Wij worden daarin gesteund door twee van de drie netwerken van organisaties in India die zich inzetten voor het uitbannen van kinderarbeid. Aangezien deze kwestie momenteel op de politieke agenda staat van de Wereldhandelsorganisatie is het van groot belang dat Nederland en de Europese Unie zich duidelijk uitspreken voor een sociale clausule die weliswaar protectionisme vermijdt, maar via met name positieve economische en politieke 'prikkel's steun geeft aan de wereldwijde naleving van een aantal essentiële minimum normen op het gebied van arbeid.

3. Zoals u weet bevat het nieuwe Algemeen Preferentieel Stelsel (APS) van de Europese Unie voor ontwikkelingslanden het voornemen om (bovenop de reguliere tariefreducties in het APS) een tariefkorting te introduceren voor produkten die - aantoonbaar via een keurmerksysteem - niet door kinderen zijn gemaakt. Anderzijds betreft dit het intrekken van tariefpreferenties in geval van dwangarbeid (van kinderen en volwassenen) zoals dat inmiddels begin dit jaar van kracht is geworden. Het bedoelde tariefkortingssysteem gaat echter pas in 1998 in, hoewel het Europees Parlement, de Europese Commissie heeft gevraagd deze al in 1996 te starten. Gezien het feit dat voor tapijten inmiddels een keurmerk- en controlesysteem is ontwikkeld en dit nu handelspolitieke ondersteuning behoeft, is het van belang dat Nederland er bij de Europese Commissie voor pleit om de tapijtindustrie vanaf 1996 te verklaren tot 'proefterrein' voor deze regeling. Het APS-tarief voor handgeknoopte tapijten ligt rond de 8% en zou ingeval van 'kinderarbeidvrije tapijten' tot 0% kunnen worden gereduceerd. Voor andere produkten zou de betreffende tariefkorting ook bij voorkeur in 1996 moeten ingaan, aangezien dit de ontwikkeling van 'sociale keurmerken' stimuleert.

4. De Nederlandse regering zou er bij de Europese Commissie op aan kunnen dringen om een onderzoek in te stellen naar in de Europese Unie geïmporteerde produkten die geheel of gedeeltelijk door kinderen zijn gemaakt. Om een dergelijk onderzoek werd ook al gevraagd in de resolutie van het Europees Parlement over mensenrechten en ontwikkeling die in 1993 is aangenomen. Op basis van een dergelijk onderzoek kan een meer toegespitst beleid worden ontwikkeld ten aanzien van de geïmporteerde produkten die door kinderen worden gemaakt.

5. De LIW pleit er voor om de politieke dialoog ten aanzien van het verschijnsel kinderarbeid te intensiveren met landen waar dit verschijnsel veel voor komt. India is het land met het grootste aantal werkende kinderen. De Indiase regering houdt het op 20 miljoen werkende kinderen, terwijl onafhankelijke schattingen - mede afhankelijk van de definitie - variëren tussen de 50 en 120 miljoen.

6. De Nederlandse regering zou het bedrijfsleven kunnen stimuleren om de volgende maatregelen te nemen:

- het zich verbinden aan bedrijfscodes, liefst extern gecontroleerd, waarin wordt vastgelegd dat het betreffende bedrijf geen produkten zal importeren die zijn vervaardigd door kinderen en/of direct of indirect (bijvoorbeeld via uitbesteding) gebruik zal maken van kinderarbeid in geval van investeringen en joint-ventures in derde landen.
- deelname aan keurmerken voor bepaalde bedrijfstakken. Actuele voorbeelden zijn een keurmerk voor tapijten zonder kinderarbeid dat in India is ontwikkeld en een winkelkeurmerk voor 'schone kleding' dat in Nederland wordt bepleit door de FNV, de Novib en het Schone Kleren Overleg. Het laatstgenoemde keurmerk behelst, zoals u waarschijnlijk bekend is, een aantal minimum arbeidsvoorwaarden - vastgelegd in het Eerlijk Handels Handvest - waarvan kinderarbeid er een is. Wellicht kan het deelnemen aan dergelijke 'sociale keurmerken' ook fiscaal worden gestimuleerd.

De FNV, Novib en Kinderen in de Knel - waarmee de LIW samenwerkt in het kader de campagne tegen kinderarbeid in de tapijtindustrie - hebben in grote lijnen hun steun voor deze voorstellen uitgesproken.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid het bovenstaande nader toe te lichten en/of nadere informatie te verschaffen.

Een reactie op de bovenbeschreven voorstellen zien wij met veel belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Gerard Oonk,
medewerker Landelijke India Werkgroep

Uit de reactie van Minister voor Ontwikkelingssamenwerking J.P. Pronk in zijn brief aan de LIW van 6 november 1995

De Nederlandse regering beschouwt een onmiddellijk verbod op kinderarbeid niet als haalbaar, maar streeft ernaar dat kinderarbeid op den duur wordt afgeschaft. In eerste instantie ligt daarbij de nadruk op de verbetering van arbeidsomstandigheden van werkende kinderen en het bestrijden van uitwassen, zoals arbeid van jonge kinderen, een verbod op gevaarlijk werk en een verbod op slavernij en kinderprostitutie.

Ook in het toekomstige landenbeleidsplan voor India zal expliciet aandacht worden besteed aan de uitbanning van kinderarbeid. Daarnaast wordt momenteel een werkconferentie voorbereid onder de titel 'Kinderen en ontwikkeling: op weg naar een integrale benadering. de conferentie is gepland voor 5 en 6 juni 1996. Deskundigen uit verschillende landen waarmee Nederland een ontwikkelingsrelatie onderhoudt,

zullen worden uitgenodigd in de conferentie te participeren. Indiase deskundigen zullen zeker uitgenodigd worden.

Meer specifiek met betrekking tot uw voorstellen is mijn reactie als volgt.

In het kader van het Social Safety Net heeft Nederland inderdaad een financiële bijdrage geleverd voor het basisonderwijs in India, een voorloper van het District Primary Education Project (DPEP). Nederlandse ondersteuning van het DPEP wordt momenteel overwogen. Sinds enige tijd is de ambassade in New Delhi bezig met de identificatie van dit programma voor Gujarat. Een voorstel wordt verwacht vanuit de deelstaat.

Het DPEP is speciaal gericht op het vergroten van de toegang van kinderen uit 'scheduled castes and tribes' (SC/ST) en besteedt hierbij met name aandacht aan meisjes. Hoewel het niet voorziet in specifieke maatregelen om full-time werkende kinderen te bereiken, wordt in de DPEP richtlijnen ruimte geboden voor non-formeel onderwijs. De voorstellen voor deelname aan een dergelijk programma worden op deelstaatniveau geformuleerd. De inhoud van zo'n programma sluit goed aan bij de Nederlandse doelstellingen: gender en SC/ST focus, basisonderwijs voor de armsten, aandacht voor non-formeel onderwijs en zeggenschap.

In de Wereldhandelsorganisatie (WTO) is de invoering van een sociale clausule formeel nog geen onderwerp van gesprek. Weliswaar is bij de afsluiting van de Uruguay Ronde 'handel en arbeidsnormen' genoemd als één van de mogelijke nieuwe thema's, maar hierover bestaat nog geen consensus binnen de organisatie. De Nederlandse regering zal in de loop van 1996 een standpunt bepalen over de wenselijkheid van het plaatsen van dit onderwerp op de agenda van de WTO. Dit standpunt zal mede gebaseerd zijn op de uitkomsten van een studie die de OESO momenteel onderneemt, en waarvan de resultaten naar verwachting in de loop van 1996 bekend zullen zijn.

Initiatieven van consumenten en/of bedrijfsleven -zoals genoemd in paragraaf 6 van uw brief- kunnen een bijdrage leveren aan de bewustwording op dit punt en zo de internationale arena rijp maken voor een discussie over 'handel en arbeidsnormen'.

Wat betreft het Algemeen Preferentieel Stelsel (APS) van de EU heb ik mij sterk gemaakt voor de invoering van een sociale clausule om toekenning van additionele preferenties mogelijk te maken. Deze inspanningen hebben er mede toe geleid dat in 1994 besloten is tot invoering van een sociale clausule in het APS. Daarbij is echter ook aangegeven dat over de wijze van tenuitvoerlegging nadere besluitvorming (vóór 1 januari 1998) zal plaatsvinden. Het wachten is nu op een voorstel van de Europese Commissie. Van uw suggestie om de tapijtindustrie tot proefterrein voor deze regeling te verklaren, heb ik goede nota genomen. Ik zal waar mogelijk bevorderen dat bij de komende discussie over de tenuitvoerlegging van de sociale clausule het specifieke aspect van kinderarbeid wordt betrokken.

Inmiddels is een dialoog gestart met de Indiase autoriteiten. Kinderarbeid wordt door zowel de Indiase als de Nederlandse overheid als een serieus probleem ervaren en op verschillende manieren wordt naar oplossingen gezocht. Een voorbeeld hiervan is de invoering van keurmerken.